

Jak prokazovat dobrodiní

Reminiscere, Rožnov, Střítež: 17.3.2019

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: L 10, 25 – 37

Text: Mt 6, 1 – 4 *Varujte se konat skutky spravedlnosti před lidmi, jim na odiv; jinak nemáte odměnu u svého Otce v nebesích. Když prokazuješ dobrodiní, nechtěj budít pozornost, jako činí pokrytci v synagógách a na ulicích, aby došli slávy u lidí; amen pravím vám, už mají svou odměnu. Když ty prokazuješ dobrodiní, ať neví tvá levice, co činí pravice, aby tvé dobrodiní zůstalo skryto, a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí.*

Nacházíme se v postní době. Podle proroka Izaiáše si ten, kdo se postí, má dát pozor, aby jeho půst nebyl sebestředný, ale byl prospěšný pro potřebné. Půst, který si přeje Bůh, znamená rozdělit se o svůj chléb s hladovými, nasytit ztrápené, poskytnout přístřeší těm, kdo jsou bez domova. Zjednodušeně by se dalo říci, že to vše jsou skutky milosrdenství. Podle těchto skutků se pozná opravdu věřící člověk. Koneckonců, říká se, že máme vydávat svědectví o Bohu spíše svými skutky než pouhými slovy. A kdo více než církve se má na veřejnosti prezentovat svou dobročinností a svým zájmem o potřebné. Proto charity a diakonie bývají jakousi výkladní skříní té které církve. Nakonec i ty restituce je nejlépe využít tak, aby nám to pomohlo napravit pokřivený mediální obraz ve společnosti. Jde nám o to získat aspoň špetku uznání a lidské přízně.

Jenomže Ježíš říká: „Varujte se konat skutky spravedlnosti před lidmi, jim na odiv; jinak nemáte odměnu u svého Otce v nebesích.“

To je sice hezky řečeno, ale dnes celá dotační politika a sponzoring jsou založené právě jen na masivní prezentaci dobročinnosti. Chcete-li získat sponzora na charitativní akci, musíte mu nabídnout protihodnotu ve formě veřejné reklamy. Chcete-li využít dotaci, musíte zajistit potřebnou publicitu jejímu poskytovateli. Jde tedy o normální obchod „něco za něco“. Žádná oběť se nekoná. Není to ani skutek milosrdenství – vždyť kdo komu tady poskytuje milost?

Ježíš říká: Když prokazuješ dobrodiní, nechtěj budít pozornost. Nechtěj se tím zviditelnit a dávat to na billboardy. Takové jednání Ježíš nazývá pokrytectvím.

Abychom však byli ke všem těm dárcům spravedliví, ani u nich nejde o pokrytectví ve smyslu, že by dobročinnost jenom předstírali. Oni skutečně pomáhají. Ti, o kterých Ježíš mluví, to myslí dobře. Mají prostředky jak pomoci a ty chtějí využít na dobročinné účely. Jediný háček je v tom, že to nedělají nezištně. Jde jim také o to, vylepšit svůj (jak se dnes říká) mediální obraz. A dobročinnost je pro ně dobrý způsob, jak se zviditelnit a ukázat v dobrém světle. Ježíš takovým dárcům neupírá, že něco dobrého vykonali. Dokonce jim neupírá, že za to mohou sklidit potlesk a obdiv veřejnosti. Jenže k tomu dodává: No a ten potlesk, to je všechno. Pro potlesk jste to dělali a ten jste – na pozemské scéně – sklidili. Už máte svoji odměnu. Tedy máte, co jste chtěli. Ale to je všechno. Ocenění u Boha jste nedošli.

Zatím jsem mluvil jakoby jen o velkých penězích, tedy charitativních akcích, dotacích a sponzoringu a o principech, na kterých stojí celý neziskový sektor. Ale co my jednotlivci, kteří dáváme na dobročinnost po troškách? Předně je třeba říci, že do této kategorie rozhodně nespádají členské příspěvky na církve. I když v církvi mluvíme o tzv. obětavosti, salár rozhodně není projev nějakého milosrdenství. Když si doma v rodině

spoříte, abyste si mohli něco pořídit, pokládáte to za obětavost a milosrdenství? Proč tedy mluvíme o obětavosti, když si ve svém sboru, ve své širší rodině bratří a sester spoříme na opravu budov a na úhradu výdajů, které máme s provozem svého sboru? Lze za to očekávat ocenění u Pána Boha? Vždyť už máme svou odměnu v podobě fungujícího sborového společenství.

Jestli se vám zdá takové uvažování provokativní, tak to by nebyl Ježíš, aby to celé neposunul do ještě radikálnější roviny. On říká, abychom neprokazovali dobrodiní dokonce ani pro svůj vlastní dobrý pocit z dávání. „Když ty prokazuješ dobrodiní,“ říká Ježíš, „ať neví tvá levice, co činí pravice.“ Tady už nejde o předvádění se navenek. Ježíš varuje i před vlastním zhlížením se v zrcadle. Varuje nás, abychom nezneužívali svou dobročinnost k posilování svého ega. Člověk je tvor soutěživý a rád se srovnává s druhými. A pocit, že jsem dal víc než druzí, člověka tak nějak hřeje u srdce. Ježíšovo „ať neví levice, co činí pravice“, je vlastně obrácený pohled na to, co bylo řečeno předtím. Ten předešlý pohled říkal, že druzí nemusí vědět, kolik toho děláš pro dobročinnost. Ten druhý pohled říká: Druzí to klidně vědět mohou, ale ty to vědět nepotřebuješ, dokonce si svou dobročinnost nemusíš ani pamatovat. Hlavně, že tvé skutky někomu pomohly. O to přece jde. To je ten účel, zbavený všech postranních úmyslů. Pomoc bližnímu.

Poslední myšlenka, kterou je třeba zmínit: Aby bylo jasno, nemluvíme tu jenom o penězích. V ekumenickém překladu čteme o prokazování dobrodiní a v řečtině přímo o milosrdenství. V křesťanské tradici se to někdy zúžilo jen na almužnu. Ta sice k milosrdenství patří, ale to slovo má mnohem větší potenciál než jenom dar nebo finanční příspěvek. Dobročinnost může mít různé podoby, které tu nebudu vyjmenovávat. Ale i její anonymita může vypadat různě. Může to být anonymita doslovná, kdy není znám aktér dobročinnosti, ale také anonymita v přeneseném smyslu. Například, když ostatní lidé nepochopí, že motivem jednání bylo milosrdenství a ne třeba slabost, neschopnost se bránit a podobně. Pro takový případ zde přichází ujištění: i kdyby nikdo nechápal, co to děláte a proč to děláte, tak Bůh vás chápe. Je to tajemství mezi vámi a Bohem. To, co děláte, má smysl. Před Bohem a u Boha. A pokud by to nikdo jiný neoceníl a nepochopil – tím více si můžete být jisti, že Hospodin to chápe. Vždyť on také nechává své slunce svítit na dobré i zlé a málokdo ho za to obdivuje.

Modlitba: *Pane, nauč nás prokazovat milosrdenství bez ohledu na to, co z toho máme my. Dej, ať máme na mysli především potřeby svého bližního a ne jen svou vlastní odměnu v nebesích. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Modlíme se v předvelikonoční době za ty, kdo jsou v ohrožení života, kdo se neobejdou bez pomoci druhých, kdo jsou na tom zle. Jsou to i lidé v naší blízkosti, ale také lidé daleko od nás, lidé, které neznáme jménem a o jejichž utrpení se dozvídáme z médií. Žasneme, jak je možné, že jejich život bez domova, bez jídla a základní lékařské péče je v tak obrovském protikladu s naším zabezpečeným způsobem života! Modlíme se za ty, kdo se vrací do válkou zničené Sýrie a hledají, jak žít dál. Modlíme se za změnu situace v Jemenu tak, aby se humanitární pomoc dostala k milionům těch, kdo umírají hladu. Myslíme i na další místa, další trpící. Pane, máme naději, že ty, Kriste, jemuž patří všechna moc i sláva, máš soucit s utrpením každého člověka, vždyť jsi na sobě zakusil utrpení i smrt a přesto z Boží moci žiješ a kraluješ po všechny věky věků. Amen.*